

Akwaeke Emezi

MOARTEA

LUI

VIVEK

OJI

99

*Un dialog vibrant și actual
despre gen, familie și identitate.*

OBSERVER

BESTSELLER
New York Times

Akwaeke Emezi

MOARTEA
LUI
VIVEK
OJI

Traducere din engleză și note de
ALINA-GABRIELA RUDEANU

CURTEA VECHЕ

Pentru Franca, prima și cea mai bună povestitoare din viața mea.

Să nu uiți niciodată numele de familie al lui Kurt.

Tu iubesc până la cer.

Trăiește-ți viața!

Unu

În ziua în care a murit Vivek Oji, au dat foc pieței.

Doi

Dacă povestea asta ar fi un teanc de fotografii – cum se găseau pe vremuri în multe case, rotunjite la colțuri și prinse sub sticlă în albume ori sub milieurile dantelate pe măsuțele de cafea –, prima ar fi a lui Chika, tatăl lui Vivek. L-am vedea mergând cu autobuzul în sat ca să își viziteze mama, cu o mână atârându-i pe geam, cu obrazii în bătaia vântului și cu zâmbetul alungit de briză.

Chika avea douăzeci de ani și era cât mama lui de înalt, un metru optzeci de piele roșie, păr de culoarea lutului ars de soare și dinți ca niște oase ascuțite. Era un bărbat frumos, iar femeile din autobuz îl măsurau din priviri fără sfială, admirându-i cămașa albă care i se umfla ca un nor la spate, zâmbind și șușotind între ele. Avea trăsături care nu ar fi trebuit să piară niciodată, trăsături

pe care i le-a transmis lui Vivek – dinții, ochii migdalați, pielea catifelată – și care s-au stins odată cu Vivek.

Următoarea fotografie ar înfățișa-o pe Ahunna, mama lui Chika, stând pe verandă cu un bol de udara* alături. Capotul cu care e înfășurată în jurul taliei îi lăsa la vedere sânii și pielea roșie ca a lui Chika, doar că un pic îmbătrânită și de un roșu mai intens, de parcă ar fi o oală care a dat pe dinafară la fiert. Are riduri subțiri la ochi, părul strâns împletit în două cozi și își ține piciorul stâng, care e bandajat, sprijinit pe un scaun micuț.

– Mama! *Gîni mere**?*! a strigat Chika imediat ce a văzut-o, urcând în fugă treptele verandei. Ai pățit ceva? De ce n-ai trimis pe cineva să mă cheme?

– N-avea rost să te deranjez, i-a răspuns Ahunna, desfăcând o udara și sugându-i pulpa.

În jurul lor, se întindea clădirea mare a casei ei rurale, pe terenul care aparținea de multă vreme familiei, o moștenire de pământ de care se îngrijea de câțiva ani, de când îi murise soțul.

Chika s-a așezat lângă ea.

---

* Fruct originar din Africa de Vest, cu pulpa de culoare portocalie.

** Ce s-a întâmplat? (În original, în igbo, o subramură a limbilor nigero-congoleze. Acolo unde nu este precizat altfel, termenii și expresiile păstrate în original sunt în dialectul igbo sau în limba pidgin.)

– Am călcat strâmb pe un băț când eram la fermă, i-a explicat ea. M-a dus Mary la spital. Sunt bine acum. A scuipat apoi semințele de udara, care i-au zburat din gură ca niște mici gloanțe negre.

Mary era soția fratelui său, Ekene, o tânără cu carnea plină și moale, cu obrazii ca niște nori micuți. Făcuseră nunta în urmă cu câteva luni. Atunci, Chika o privise pe Mary pășind ușor spre altar, cu trupul înfășurat în dantelă albă și cu un voal tras pe chip, care îi ascundea gura frumoasă. Ekene o aștepta la altar, cu spinarea dreaptă și mândră, cu pielea lucioasă ca argila udă, pe care costumul negru ca smoala o scotea și mai mult în evidență. Era prima dată când Chika îl vedea pe fratele lui atât de emoționat. Degetele lungi îi tremurau, iar în ochi îi mocneau iubirea și mândria. Mary a trebuit să își dea capul pe spate când și-au rostit jurămintele – în familia lor, toți bărbații erau înalți – și Chika i-a urmărit îndoitura gâtului și chipul strălucitor în timp ce fratele lui a ridicat tulumul și a sărutat-o. După nuntă, Ekene a hotărât să plece din sat și să se mute în oraș, în agitația și zgomotul din Owerri, așa că Mary a rămas cu Ahunna cât timp Ekene făcea pregătirile pentru noua lor viață. Chika s-a uitat pe furiș la Mary. De pe verandă, o vedea cum udă straturile de hibiscus, cu părul prins într-o coadă lejeră, îmbrăcată cu o rochie de bumbac largă, cu imprimeu floral șters. Ceva din înfățișarea ei îi amintea de casă, îl făcea să își

dorească să se afunde în carnea ei, făcându-și loc între coapse, șolduri și sâni.

Ahunna s-a încruntat la el.

– Ai grijă ce faci, i-a spus ea cu o urmă de reproș în glas, de parcă ar fi putut să îi citească gândurile. E soția fratelui tău.

Lui Chika i-au luat foc obrazii.

– Nu înțeleg ce vrei să spui, mamă.

Ahunna l-a privit imperturbabilă.

– Fă bine și găsește-ți și tu o nevastă, las-o în pace pe fata asta, că nu vreau să am *wabala** în casă din cauza ta. Fratele tău o să vină curând după ea.

Chika a luat-o de mână.

– N-o să ai nicio problemă, mamă.

Ahunna a pufnit disprețuitor, dar nu și-a tras mâna. Și au rămas așa – o altă fotografie –, ținându-se de mână în vreme ce umbra înserării se lățea pe verandă și pe cer, iar în Chika se înălța un clocot surd care îi pulsa fierbinte până în gât. Toate astea s-au întâmplat înainte de Vivek, înainte de incendiu, înainte ca bărbatul să afle cât de greu este să îți sapi mormântul cu oasele fiului tău.

După ce i s-a vindecat rana, Ahunna a rămas cu o cicatrice pe căpută – un petic maro-închis ca o stea-de-mare

---

* Problemă (în original, în yoruba, limbă vorbită în Africa de Vest).

șchioapă. Ekene a venit să își ia nevasta și s-au mutat în noua lor casă din Owerri, un bungalow alb cu flori de palasa* de jur împrejurul porții și copaci de guava aliniați de-a lungul gardului. Chika venea des în vizită. Astea ar fi fotografiile fericite – cu Mary zâmbind în bucătărie; Mary împletindu-și extensii în păr și cântând cu vocea ei plină în corul bisericii; Mary și Chika pălăvrăgind în bucătărie în timp ce ea gătește. Ekene nu avea răbdare să asculte flecăreala femeilor și nici nu era un tip gelos, așa că nu îl deranja că nevasta și fratele lui mai mic se înțeleg atât de bine.

Cât despre Chika, clocotul care mocnea în el răbufnea tot mai năvalnic ori de câte ori se afla în preajma lui Mary. Bolborosea, fremăta și îl ardea în locuri nevăzute de nimeni. Celor din familie le spunea în glumă că preferă să stea într-o casă în care e o femeie decât să stea singur în apartamentul lui de holtei, iar Mary l-a crezut – până într-o după-amiază, când a venit pe la spate în timp ce ea gătea și și-a lipit gura de ceafa ei. Mary s-a întors brusc și s-a apucat să îl bată cu lingura de lemn lungă cu care pregătea garri**.

---

* Arbust originar din zonele tropicale ale Asiei de Sud, cu flori mici și portocalii. Mai este cunoscut sub numele de flacăra pădurii.

** Granule uscate obținute din rădăcini de tapioca, specifice populației nigeriene, care pot fi amestecate cu apă rece sau fiartă.

– Ai *innebunit*? a țipat ea, împrășcându-l cu stropi de garri fierbinte pe antebrațele ridicate în aer ca să se apere de loviturile ei. Ce te-a apucat?

– Iartă-mă, iartă-mă!

S-a lăsat să cadă în genunchi, acoperindu-și capul cu brațele.

– *Biko**, Mary, oprește-te, nu mai fac, jur!

Respirând greu, Mary s-a oprit. Pe chipul ei se citeau confuzie și dezamăgire.

– Care-i problema ta, spune! De ce trebuie mereu să strici totul? Eu și Ekene suntem fericiți, înțelegi? Suntem fericiți.

– Știu, știu.

Chika s-a ridicat cu grijă, îndreptându-și pe rând genunchii, ținând în continuare mâinile ridicate și privind-o drept în ochi.

– Știu. Nu vreau să stric nimic. Iartă-mă, te rog.

Mary a dat din cap neîncrezătoare.

– Dacă ăsta e motivul pentru care vii aici, nu mai poți veni.

Chika a dat s-o apuce de mână, dar Mary avea degetele încleștate pe lingură.

– Știu, a spus el cu voce moale.

– Nu glumesc. Să nu te mai prind cu prostii de-astea.

---

* Te rog.

Chika s-a uitat la ochii ei înlăcrimați și și-a lăsat mâinile să cadă.

– Am înțeles. Ți promit că, din clipa asta, ești doar sora mea.

A întins mâna după cheile de la mașină, simțindu-i ochii ațintiți asupra lui.

– Am plecat. Ne vedem săptămâna viitoare. Te rog, putem să uităm ce s-a-ntâmpat azi?

Mary nu i-a răspuns. L-a urmărit doar cu privirea și abia când s-a închis ușa în urma lui și-a descleștat degetele de pe mânerul de lemn curbat.

În lunile următoare, Chika a stat departe de Owerri. Și-a luat o slujbă de contabil la o fabrică de sticlă în Ngwa, târgul în care se mutase după plecarea din sat. Doctorul firmei era dr. Khatri, un indian palid cu smocuri de păr alb la tâmple. Din când în când, doctorul o aducea pe nepoata lui, Kavita, să îl ajute la treburile administrative. Prima dată când a văzut-o, Chika venise la cabinet ca să își trateze tusea și Kavita stătea la recepție, înconjurată de mormane de dosare pe care le frunzărea încruntată.

Era o femeie micuță, cu pielea închisă la culoare și părul bogat și negru împletit într-o coadă groasă care-i atârna până mai jos de talie. În acea dimineață, purta o rochie portocalie de bumbac. Arăta ca un apus de soare cuprins de văpaie și Chika a știut imediat că povestea lui

avea să se încheie cu ea, că avea să se înece în ochii ei mari și umezi și că acela avea să fie mersul firesc al lucrurilor. Nu mai clocotea nimic în el, doar o expirație zgomotoasă și profundă, apăsarea unei liniști care îi învăluia inima.

Kavita a ridicat privirea și i-a zâmbit, iar Chika și-a făcut cumva curaj și i-a propus să meargă la prânz împreună. Amândoi au fost surprinși când fata i-a acceptat invitația, așa cum au fost surprinși de afecțiunea care a încolțit între ei în următoarele săptămâni.

Când toată lumea a înțeles că idila lor este serioasă, doctorul l-a invitat pe Chika la ei acasă, unde Kavita i-a servit cu ceai și murukku* în boluri mici. Fata avea încheieturi delicate, iar părul negru îi cădea pe umeri ca o ploaie grea. După ce rămăsese orfană de ambii părinți, doctorul Khatri o luase sub tutela lui și veniseră împreună în Nigeria tocmai din India.

– Au fost ceva... probleme de familie în Delhi, i-a explicat doctorul lui Chika. Ceva legat de casta din care făcea parte tatăl ei. Am preferat să venim într-un loc în care să nu ne știe nimeni.

Chika a încuviințat din cap. Din același motiv preferase și el să locuiască în alt oraș, separat de restul familiei. E bine să o iei de la capăt în locuri noi; doar atunci când

---

* Gustare dulce și crocantă, în formă încolăcită, foarte populară în India.

te rupi de ceilalți poți să îți recuperezi identitatea, să afli cine ești, independent de cei din jur.

Fotografie: Tânărul cuplu se plimbă în grădina din spatele casei după cină, pe lângă tufișurile golașe de trandafiri, iar Kavita își trece cu delicatețe degetele peste ramurile golașe.

– Abia aștept să înflorească, a spus ea. Pe vremea când stăteam în Delhi, uram mirosul de trandafiri, dar unchiul meu îi iubește, și acum – ciudat, nu? – îmi aduc mereu aminte de casă.

Fotografie: Măinile lui Chika le cuprind pe ale ei, frunzele crestate se zdrobesc sub palmele lor, un sărut tăcut atunci când răsufierea lor devine una.

Mai apoi, Chika s-a dus în sat și i-a spus mamei lui despre Kavita.

– Vreau s-o cunoști, i-a zis, evitându-i privirea.

Ahunna l-a privit cum stă adus de spate, cum își tot scoate și își vâără mâinile în buzunare. Copiii nu se schimbă niciodată, și-a spus în sine ei, indiferent cât de mari se fac.

– Adu fata, a spus ea. *Nsogbu adighi*.*

După care și-a văzut mai departe de curățat igraine. Stătea pe un taburet micuț cu un lighean în față, ținea

---

* Nicio problemă.

tubercului în mână și arunca în curtea din spate, pentru capre, cojile rămase. Chika stătea în picioare lângă ea, cu un zâmbet năuc pe față.

– Bine, mamă, a îngăimat el în final. *Daaly*.*

Abia acum, că avea conștiința curată, și-a făcut în sfârșit curaj să meargă la Owerri, să le dea vestea lui Mary și Ekene. Nici el și nici Mary nu mai aduseseră vreodată vorba despre momentul de dorință răătăcită din bucătăria plină de aburi.

Trei luni mai târziu, Chika a cerut-o pe Kavita în căsătorie. Erau tot în grădina de trandafiri, acasă la unchiul ei. În tot acest timp, tufișurile se coloraseră în nuanțe de roz și roșu, iar în aer se simțea parfumul tare al trandafirilor înfloriți. Kavita a zâmbit, clipind des ca să nu dea voie lacrimilor să curgă, și-a pus brațele în jurul gâtului său de argilă și l-a sărutat în semn de acceptare.

După câteva zile, familiile au început să se certe din cauza zestrei. Chika a încercat să îi explice doctorului Khatri că era datoria familiei mirelui să plătească pentru mireasă, dar ideea îl enerva la culme pe bătrânul doctor.

– Am adus cu noi zestrea Kavitei tocmai din India! Este moștenirea ei. Nu pot s-o las să se mărite fără zestre, ar fi ca și cum n-am da doi bani pe ea!

---

* Mulțumesc mult.

– Iar eu nu pot să accept ca tatăl soției mele să plătească pentru mireasă!

La auzul acelui cuvânt – *tată* –, doctorului Khatri i s-au umplut ochii de lacrimi, iar disputa a luat sfârșit.

– Chiar îmi este ca o fiică, a spus el cu voce răgușită. Ahunna și-a dat ochii peste cap și a intervenit în discuție.

– Voi, bărbații, prea dați mult din gură. Nu mai bine renunțați amândoi la zestre și nu mai plătește nimeni nimic?

Doctorul Khatri a dat să protesteze, însă Ahunna a ridicat o mână și l-a întrerupt.

– Poți să păstrezi zestrea Kavitei pentru copiii ei. Nu mai vreau să aud niciun cuvânt!

Și, uite-așa, s-au lămurit lucrurile. Zestrea Kavitei erau câteva bijuterii mari de aur, de la mama ei, moștenite din generație în generație de femeile din neam.

Fotografie: Chika și Kavita sunt în dormitor, imediat după nuntă, cu lănțișoarele și brățările masive revărsându-se din mâinile lui.

– Nici nu știu ce să spun. Parc-ar fi comoara din povești.

Kavita le-a adunat pe toate și le-a pus la loc în cutie.

*Emezi scrie visceral, sensibil și sfâșietor
– cum sunt și subiectele pe care le abordează.*

Romanul său își propune să rezolve misterul morții lui Vivek Oji, dar adevărata lui forță rezidă în felul în care ne dezvăluie povestea unui om protejat de liniștea pe care i-o garantează acceptarea propriei identități într-o lume care îi este potrivnică.

THE GUARDIAN

Prin intermediul acestui bildungsroman uimitor și devastator despre recunoașterea publică a homosexualității, Emezi ne face să credem că există speranță, soluții și limbajul potrivit pentru a face o asemenea dezvăluire.

THE NEW YORK TIMES

*Pe măsură ce povestea glisează de la un punct de vedere la celălalt, Emezi realizează o descriere bogat nuanțată a unei comunități nigeriene din clasa de mijloc.
Un scris limpede și extrem de tulburător.*

KIRKUS REVIEWS

În mâinile abile ale lui Emezi, mozaicul dragostei, suferinței, comunității, familiei, traumei și frumuseții – în care Vivek este diamantul însângerat – se conturează ca o poveste emoționantă și imposibil de uitat.

LAMBDA LITERARY

